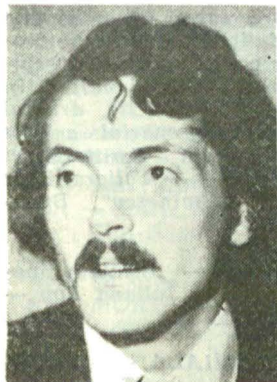

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de la **A la Z**

de **ADRIANA POPESCU**

**Paul
Cornel
Chitic**

I. Dramaturg, critic de artă, prozator.

S-a născut la 17 martie 1944 în București. Absolvent al Liceului de arte plastice din București (în 1962). Urmează cursurile Facultății de filozofie ale Universității din București. După terminarea facultății, în 1971, redactor la revista „Amfiteatru”, apoi la „Revista muzeelor și monumentelor”, și, din 1983, la revista „Teatrul”.

Publică cronici plastice și dramatice în diverse publicații de specialitate. Eseurile despre arta scenografiei românești vor fi reunite ulterior în volumul „Teatrul obiectelor”, Iași, Editura „Junimea”, 1982.

Debut în literatură, în 1965, în „Amfiteatru”, cu proză.

Debutul dramaturgic în 1966, cu piesa într-un act *Să te știe toată lumea* publicată în revista „Amfiteatru” nr. 6/1966. Debutează pe scenă un an mai târziu, cu piesa *Restaurarea hainelor Sfintului Augustin*, la sala „Studio 172” a Teatrului „Matei Millo” din Timișoara.

În 1967 e distins cu premiul pentru dramaturgie al revistei „Amfiteatru”

În 1972 obține Premiul pentru dramaturgie al Asociației scriitorilor din București pentru piesa *Drumul increderii*, reprezentată la Iași.

Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor pentru piesa *Schimbarea la față* îi este decernat în 1978.

În 1982 obține din nou Premiul pentru dramaturgie al Asociației scriitorilor

din București, pentru volumul de teatru *Miriiala*.

II. LUCRĂRI DRAMATICE REPREZENTATIVE

1967, — *RESTAURAREA HAINELOR SFINTULUI AUGUSTIN*.

Teatrul „Matei Millo” din Timișoara, sala „Studio 172”. Regia : Iannis Veakis. Scenografia Elena Pătrășcanu-Veakis. Cu : Florina Tudor Cercel, Elena Ioan, Daniel Petrescu, Dumitru Dobrin și alții.

„Ceea ce se încearcă aici e o operație de demitizare, de demascare a ipocriziei care maculează și degradează durerea și fiorul sacru al cultului eroilor, transformându-l în instituție muzeistică, în obiectul unui cult formal, lipsit de sinceritate și atașare” (Traian Liviu Birăescu — „Cronica”, 23 decembrie 1967).

Alte opinii Manase Radnev — „Informația Bucureștiului”, 16 decembrie 1967 ; Monica Săvulescu — „România liberă”, 17 decembrie 1967.

1969, septembrie — *CRONICA PERSONALĂ A LUI LAONIC*, piesă aproape istorică.

Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Scenografia Mihai Mădescu. Cu Constantin Cojocaru, Mitică Popescu, Alexandru Lazăr, Boris Petroff, Eugenia Balaur, Valentin Urutescu, Corneliu Dan Borgia și alții.

În stagiunea 1977—1978 piesa se joacă, sub titlul *ÎNTORS DIN SINGURĂTATE*, la Teatrul „Ion Vădulescu” din București, în regia Olimpiiei Arghîr.

„De data aceasta P. C. Chitic (...) încearcă să discute în termenii convenției istorice — o dramă a puterii : tentația absolutului, a exercițiului absolut al puterii (făcut în numele dreptății și intransigenței). (...) Chitic a scris o piesă dură și lipsită de retorism. Personajele sale sînt violente,

damnată, rareori obișnuită. Dar piesa nu este fără cusur căci dacă morala, semnificațiile dramei sînt clare, dezvoltate — am spune — programatic, în schimb tehnica dramatică, scriitura, este uneori încalcită și cu meandre inutile". (Dinu Kivu — „Contemporanul", 7 noiembrie 1969).

„Chitic, scriitor cu totul al timpului său, al epocii contemporane, pornește dinăuntru, de la dezvăluirea resortului social și politic, urmărind drama pe care aceasta o provoacă în conștiința eroului, dramă cu atât mai chinătoare cu cît conștiința devine mai profundă, dictînd o misiune istorică, întotdeauna nouă, grea, eroică, jertfelnică. O asemenea nouă cale nu e făcută să ducă la «umanizarea» eroului (...), ci la relevarea unui adevăr moral și psihologic, plauzibil în contextul momentului istoric și social respectiv, și, pe cît se poate, apt să dea o însuflețire autentică portretului pe care-l sugerează documentele, și pe care l-au omologat memoria colectivă, succesiunea veacurilor și «legenda». Și orice frămîntare vie, orice dramă morală, «umanizează», firește. (...) El (Chitic — n.n.) a deschis drumul spre acest personaj enigmatic, spectaculos, abisal. (...) Vlad Țepeș sau tragedia dreptății, iată cum s-ar fi putut numi piesa lui Chitic. E în desfășurarea dramei morale a acestui erou o tensiune, o violență, o furtună psihologică și morală, care constituie marea reușită a lui Chitic." (Radu Popescu — „România liberă", 3 martie 1978).

Alte opinii : A. Băleanu — „România liberă", 5 septembrie 1969 ; M. Bujeniță — „România literară", 25 septembrie 1969 ; Ioana Popescu — „Amfiteatru", 10/1969 ; A. M. Pop — „Astra", 10/1969 ; Victor Parhon — „Scînteia tineretului", 12 noiembrie 1969 ; G. Genoiu — „Tribuna", 4 decembrie 1969 ; Traian Șelmaru — „Informația Bucureștiului", 15 decembrie 1969 ; Radu Albala — „Teatrul", 12/1969 ; Ioan Lazăr — „România literară", 19 ianuarie 1978 ; Valentin Dumitrescu — „Luceafărul", 21 ianuarie 1978 ; Nelu Ionescu — „Flacăra", 2 februarie 1978 ; Mircea Ghiulescu — „Tribuna", 4 mai 1978.

În volum *Romulus Diaconescu* — „Dramaturgi români contemporani", Editura „Scrișul românesc", Craiova, 1983, p. 292.

1971, 30 martie — *DRUMUL ÎNCREDERII* (Menționată și sub titlul „MARELE DRUM AL ÎNCREDERII").

Teatrul Național „Vasile Alecsandri" din Iași. Regia : Cătălina Buzoianu. Scenografia George Doroșenco. Cu Violeta Popescu, Papil Panduru, Domnița Mărculescu, Dionisie Vitcu și alții.

„Meritul poemului lui P. C. Chitic este acela de a se fi definit cu hotărîre drept text de spectacol, drept material teatral adaptabil scenei și viziunii regizorale" (Monica Săvulescu — „România liberă", 24 aprilie 1971).

„Spectacol încercînd, cu farmec juvenil, o simbioză între vechi rituale chtonice și modalități moderne de teatru al străzii, alegorizînd stări de spirit, așînd idealul politic și narînd, în metafore, citeodată strălucite, drumul spre ideal (ulterior, scenariul a fost premiat de Uniunea Scriitorilor)" (Valentin Silvestru — „Caligrafii pe cortină", Editura „Eminescu", București, 1974, p. 76).

Alte opinii T. Viorica — „Scînteia tineretului", 23 aprilie 1971 ; Iuliana Pop — „Tribuna", 13 mai 1971.

1981, 19 martie — *MÎRIALA*.

Teatrul Foarte Mic din București. Regia Cristian Hădîjliculea. Decorurile : Vittorio Holtier ; costumele : Anca Păslaru. Cu Dinu Manolache, Gh. Visu, Jean Lorin Florescu, Doina Tamaș, Rodica Negrea, Vistrian Roman, Sorin Medeleni, Liana Ceterchi, Marian Rălea și studenții la I.A.T.C. Radu Duda, Dan Bădărău, Mihai Verbițchi, Bogdan Gheorghiu.

Piesa s-a mai jucat la Teatrul de Stat din Sibiu și la Teatrul de Nord din Satu Mare.

„Împotriva unor asemenea ipostaze de alienare socială care se manifestă prin «miriială» și nu prin atitudine se ridică conștiința politică a lui P. C. Chitic și a eroului său Samuil Mușă. Și împotriva cuvintelor «dresate» să se dea peste cap voinicește, mimînd avîntul și abnegația, dar mascînd în fond lîncezeala și conformismul faptelor. Aduse între oglinzile paralele ale procedului numit «teatru în teatru», avatarurile lui Samuil Mușă sînt redade în interpretarea unei brigăzi artistice de agitație și «scuturate» în acest ping-pong dintre realitate și aparență, cuvintele disimulate își pierd falsa aureolă revoluționară, redevenînd ceea ce sînt — monezi curente ale rapacității, birfelii și delațiunii. (...) Lupta pentru calitatea conștiinței — iată esența pledoariei lui P. C. Chitic" (Victor Ernest Mașek — din caietul-program al spectacolului de la Teatrul

Foarte Mic).

„Incontestabil, textul dramatic al lui P. C. Chițic este dintre cele mai sigure, mai educative și mai eficiente din câte dispunem astăzi pentru scena teatrului politic” (Valentin Tașcu — „Steaua”, 5/1981).

Alte opinii Aurel Bădescu — „Contemporanul”, 3 aprilie 1981; Margareta Bărbuță — „Informația Bucureștilui”, 8 aprilie 1981; Valentin Silvestru — „România literară”, 10 aprilie 1981; Irina Coroiu — „Luceafărul”, 25 aprilie 1981; Radu Popescu — „România liberă”, 6 mai 1981; Miruna Ionescu — „Scinteia tineretului”, 5 iunie 1981; Adrian Dohotaru — „Flacăra”, 19 iunie 1981; Dumitru Dinulescu — „România liberă”, 6 octombrie 1981.

În volum: Constantin Cubleșan — „Teatrul — între civic și etic”, Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 1983, p. 176.

1982, 26 iulie — EUROPA, APORT, VIU SAU MORT! — comedie politică în cinci acte.

Teatrul Dramatic „Victor Ion Popa” din Birlad. Regia: Matei Varodi. Decorul: Mircea Tofan; costumele: Adriana Raicu Petre. Cu: Constantin Petrican, Marcel Anghel, Gabriel Constantinescu, Adi Carauleanu, Florin Predună, Vasile Mureșan, Elena Petrican, Marina Banu, Vali Mihalache, Virgil Leahu, Lili Popa Alexiu.

„...o teribilă comedie politică ilustrând ineficiența unui colosal aparat polițienesc pus în mișcare pentru suprimarea ideilor pașoptiste...; ideile pașoptiste capătă, prin înfățișarea generalei mobilizări a «imperialilor» de pretutindeni, statutul unei veritabile forțe, imposibil de oprit, controlat, suprimat (așa explicându-se, de pildă, absența fizică din piesă a revoluționarilor). (Mircea Iorgulescu — „Teatrul” nr. 2/1980, articol reluat în capitolul „Teatrul participării” din volumul „Critică și angajare”, Editura „Eminescu”, București, 1981, p. 172—174).

„Piesa are tonul unei grozave comedii politice, datorită lipsei de eficiență cu care acționează un fabulos aparat polițienesc pentru radierea ideilor pașoptiste. Ciudat, revoluționarii lipsesc din piesă, dar ideile lor capătă o teribilă forță tocmai prin felul în care este ilustrată mobilizarea imperialilor de pretutindeni”. (Romulus Diaconescu — „Dramaturgi români contemporani”, Editura „Scrișul românesc”, Craiova, 1983, p. 292—294).

„Figura centrală a piesei este Metternich și ea încearcă o viziune dialectică-istorică asupra ideii de putere, cînd asupra înțelegerii sale filozofico-politice se exercită sensul grozav al imperativului revoluționar. Comentariul dramatic are aici ceva din dialogurile filozofice, fiind și plin de savoare, dar și otrăvit de un limbaj ce înșinuează cu cinism trivialul”. (Constantin Cubleșan — vol. cit., p. 176—180).

„Arhitectura ei este aproape aleatorie, asumîndu-și libertăți de construcție ce desfid regulile tradiționale. Scriitura versificată — într-o intonație prozodică ce amintește de cea maiakovskiană — nu simplifică, nici ea, sarcina lectorului (sau a interpretului), căci nu o dată rigorile de rimă impun forțarea topicii normale. (...) Este, în fond, această scriere, o parabolă despre neputință. Neputința, ineficacitatea unui uriaș aparat de reprimare (este vorba de sistemul polițienesc habsburgic), incapabil nu numai să izoleze și să anihileze un om, o idee revoluționară (Bălcescu), dar incapabil — și aici intervin ridicolul și absurdul situației — să-i sesizeze importanța reală, ca și dimensiunile primejdiei pe care o reprezintă.” (Dinu Kivu — „Teatrul”, 4/1983).

Alte opinii: Th. Pracsiu — „Cronica”, 29/1982; Stelian Vasilescu — „Ateneu”, 12/1983.

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE

- Să te știe toată lumea — piesă într-un act — „Amfiteatrul”, 6/1966.
- Încununare fără fanfara orașului — piesă într-un act — „Amfiteatrul”, 1/1967.
- Bunicul și Artre cu litere de platină — farsă tragică în două părți — „Amfiteatrul”, 1/1968.
- Cronica personală a lui Laonic — piesă aproape istorică — București, A.T.M., 1968.
- Mă-ntreb, dar cine îmi răspunde? — în „Teatrul de hirtie” al revistei „Argeș” — 1/1970.
- Pantha Rej — pantomimă — „România literară”, 14 mai 1970.
- Podul de nisip — fragment — „Tribuna”, 13 aprilie 1972.
- Sîntem și rămînem — piesă în opt părți (fragmente) — „Teatrul”, 6/1975 și „România literară”, 14 octombrie 1976.
- Schimbarea la față — „Teatrul”, 2/1978.
- Europa, aport, viu sau mort! — fragment din actul II — „România literară”, 7 iunie 1979, fragment din actul

III — „Vatra“, 8/1979; piesa integrală — „Teatrul“, 9/1979.

- *Linii de sărbători* — fragment din partea a II-a — „Tribuna“, 5/1979.

În volum :

- *TEATRU*. Editura „Cartea românească“, București, 1971.
Cuprinde *Restaurarea hainelor Sfîntului Augustin*; *Bunicul și Artre cu litere de platină*; *Pantha Rei*.
- *MIRIALA. Teatru*. — Editura „Cartea românească“, București, 1982.
Cuprinde: *Schimbarea la față*, piesă în patru părți; *Europa, aport, viu sau mort!*, comedie politică în cinci acte; *Miriiala* — detunare de la o ședință înscenată într-un prolog și cinci acte și dedicată, dintre cei de față, numai celor ce sînt de bună credință pe viață; *Postfață sau Linii de sărbători!* — dramă tipică în două părți și epilog.

Opinii critice despre volumele de teatru ale lui Paul Cornel Chitic :

„Titlurile pieselor lui Paul Cornel Chitic — *Restaurarea hainelor Sfîntului Augustin*, *Bunicul și Artre cu litere de platină* — constituie un prim indiciu al înclinației acestui tînăr și talentat dramaturg spre enigmaticul vag aluziv. Titlul e o emblemă, nu o expresie rezumativă. Tot astfel, discursul dramatic nu va avea o valoare similară cu aceea a vorbirii curente, ci se va desfășura într-un spațiu și conform unor canoane strict teatrale. Căci teatrul, conform formulei la care aderă Chitic, nu e în nici un caz spectaculul lumii, o imagine a lumii, încă o dată lumea, ci e univers creat, joc prim“. (Nicolae Balotă — „România literară“, 8 aprilie 1981).

„P. C. Chitic urmărește, în aceste prime piese, degradarea unor concepte, teatrul lui, de factură intelectuală și problematizantă, prelungind, în fond, sub alte înfățișări, linia atît de greu acceptată la noi a dramaturgiei „de idei“. Acțiunea și personajele, întreaga desfășurare dramaturgică exprimă o vocație demonstrativă, dincolo de concretul intrigii și al replicilor se află o bine articulată construcție ideologică.

O anumă artificialitate a acestor lucrări provine tocmai din existența unei vizibile demarcații între cele două planuri.“ (Mircea Iorgulescu — vol. cit.).

IV. OPINII CRITICE (selectiv)

„Paul Cornel Chitic este unul dintre cei care au ambiția și capacitatea să contribuie în domeniul său la naștere de începuturi. Măntreb, dar cine îmi răspunde? lansează către o dramaturgie de dezbatere grave pe tema existenței umane un scriitor cu acuitate în a sesiza și maturitate în a ridica mari probleme“ (Virgil Brădățeanu — „Viziune și univers în noua dramaturgie românească“, Editura „Cartea românească“, 1977, p. 365—368).

„Chitic pare a avea obsesia esențialității, oroarea salutară de a transcrie observația imediată. Construiește parabole în care eroii au nume fanteziste sau n-au deloc, iar întâmplările sînt evident căutate. Căci îl interesează semnificația, nu verosimilitatea. Schema e totuși evitată, autorul avînd percepția psihologilor, a mișcării interioare“ (George Gană — „Teatrul“, 8/1967).

„Teatrul pe care-l scrie P. C. Chitic este, fără îndoială, unul ce slujește momentului politic imediat, prin caracterul său ocazional agitatoric. El este — poate fi — un instrument artistic de mobilizare a maselor, căci forța dramatică a verbului nu-i lipsește; un teatru manifest al ideilor revoluționare comuniste, conceput ca un mijloc de propagare în public a conceptelor și ideilor exprese ale acesteia“. (Constantin Cubleșan — vol. cit.).

„Teatru politic prin intenții și substanță, aceste piese aparțin unui dramaturg reprezentativ pentru momentul actual și constituie o încercare originală, pe deplin realizată, de respingere a inerțiilor și comodităților de gîndire“ (Mircea Iorgulescu — vol. cit.).

„P. C. Chitic trebuie să devină o prezență scenică mai activă pentru a obține recunoașterea publică meritată. Probabil, nu depinde numai de el“ (Romulus Diaconescu — vol. cit.).